

Mihaela Olteanu

BACALAUREAT 2017

ISTORIE

- Programa de bacalaureat pentru disciplina Istorie
- Subiecte extrase la examenul de bacalaureat în anii 2016, 2015, 2014
 - 20 de teste pe capitole
 - 25 de teste finale pentru pregătirea examenului de bacalaureat

TESTE DE EVALUARE PE CAPITOLE

A. POPOARE ȘI SPAȚII ISTORICE Romanitatea românilor în viziunea istoricilor Test nr. 1

■ SUBIECTUL I (30 puncte)

Citiți cu atenție sursele de mai jos:

A. „Dacia a fost una din ultimele regiuni cucerite de Imperiul Roman; anexarea ei a avut loc în urma expedițiilor conduse de împăratul Traian, care a înfrânt în 106 rezistența ultimului rege dac, Decebal.

Civilizația romană se răspândise prin comercianți la nordul Dunării cu câteva secole înainte de cucerirea lui Traian. După 106, administrația și civilizația romană s-au stabilit în noua provincie; o dată cu aceasta au avut loc procese semnalate înainte cu câteva secole și în celelalte provincii ale Imperiului Roman. Romanii aduceau avantajele unei culturi mai rafinate și ale unei prosperități materiale evidente, care atrăgeau o parte a populației cucerite. Este foarte probabil că acest lucru a început în marile orașe. Primii care au adoptat acest fel de trai erau cei care aparțineau claselor de sus, aristocrației locale. Aceștia și-au trimis copiii la școli romane, pentru că numai astfel puteau promova în magistratura imperială. Comercianții se grăbeau și ei să învețe noua limbă, fiindcă latina era limba comerțului. Locuitorii de la sate se asimilează mai încet și își păstrează limba mai bine. Școlile romane erau unul dintre factorii importanți în procesul de romanizare. În școli se învăța latina, limba oficială a administrației, a comerțului și a armatei. [...]

În latină se înțelegeau și coloniștii veniți din diferitele regiuni ale imperiului; dintre ei, unii sunt foști soldați, deveniți *veterani*, stabiliți în Dacia, unde li se acordaseră terenuri. Dacii care nu cunoșteau latina au folosit-o la început într-o formă rudimentară, pentru a intra în contact cu noua administrație (latina era pentru ei o limbă de comunicare secundară; acasă continuau să vorbească limba lor maternă). Cu timpul, în Dacia, ca și în Occident, latina, cu prestigiul său de limbă a imperiului, a devenit principalul mijloc de comunicare în dauna limbii autohtone, care a fost abandonată.”

(Academia Română, *Istoria Românilor*)

B. „Continuitatea daco-romanilor la nordul Dunării a fost și mai este încă mult dezbătută în literatura de specialitate. În disputa dintre adepții și adversarii persistenței daco-romane se reflectă nu numai concepții istorice diametral opuse, ci și stadiul de dezvoltare al cercetărilor privind acest important capitol din istoria noastră veche, indisolubil legat de etnogeneza românilor. Din păcate, discuțiile în această problemă au fost alimentate uneori și de un substrat politic, foarte dăunător adevărului istoric.

Partizanii dispariției romanității din Dacia în vremurile de după Aurelian au înlocuit dezvoltarea istorică internă, firească, cu teoria unui imaginar exod de populație din sudul Dunării. Pornind de la datele vagi și contradictorii ale unor scriitori antici (Eutropius, Festus, Iordanes etc.) și invocând apoi lipsa știrilor scrise despre o populație romanică nord-dunăreană, ei neagă existența masivă a daco-romanilor în ținuturile carpato-danubiene. Acești învățați susțin că aici ar fi rămas cel mult niște neînsemnate resturi romanice, care ar fi dispărut în masa migratorilor, fără să fi jucat vreun rol în configurația etno-culturală și social-politică a Daciei în timpul migrațiilor.

În schimb, susținătorii continuității daco-romane, români și străini, au arătat imposibilitatea evacuării întregii sau a majorității populației civile din Dacia la sud de Dunăre. O evacuare totală sau aproape totală a populației civile nu numai că practic era imposibilă, dar ea nu rezultă de fapt nici din relatările autorilor antici care se referă la împrejurările abandonării Daciei de către Imperiul Roman.

În ciuda faptului că scriitorii antici menționează în fosta Dacie romană numai pe migratori, care stăpâneau prin forța armelor, și ignoră total populația autohtonă, izvoarele directe (arheologice, numismatice și chiar epigrafice din secolul al IV-lea) furnizează documente certe referitoare la continuitatea și activitatea productivă a daco-romanilor.”

(Academia Română, *Istoria Românilor*)

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți tema istorică precizată în sursa B. **2 puncte**
2. Precizați, din sursa A, o informație referitoare la civilizația romană. **2 puncte**
3. Numiți cele două state din antichitate, menționate atât în sursa A, cât și în sursa B. **6 puncte**
4. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare sursei care susține că etnogeneza românească a fost un subiect politizat de-a lungul timpului. **3 puncte**
5. Scrieți, din sursa A, două informații care se află într-o relație cauză-efect, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (*cauză*, respectiv *efect*). **7 puncte**
6. Prezentați două teorii istoriografice cu privire la formarea poporului român. **6 puncte**
7. Menționați o asemănare între modul în care a fost abordată romanitatea românilor în opera cantemiriană, respectiv în lucrările scriitorilor reprezentativi ai Școlii Ardelene. **4 puncte**

■ SUBIECTUL al II-lea (30 puncte)

Citiți cu atenție sursa de mai jos:

„Unul dintre cele mai importante izvoare narative latino-maghiare care relatează despre românii nord-dunăreni din secolele IX-X este opera lui Anonymus, *Gesta Hungarorum*. Despre personalitatea, valoarea istorică, geografică și literară a scrierii sale s-a discutat mult, dar opiniile sunt în continuare controversate. S-a încercat identificarea lui cu diferiți magiștri, prepoziți sau episcopi din vremea celor patru regi ai Ungariei cu numele de Bela, cea mai plauzibilă identificare fiind aceea cu un fost notar al regelui Bela al III-lea (1172-1196). Temeinicia cunoștințelor istorice, geografice și etnografice ale lui Anonymus a fost recunoscută de majoritatea specialiștilor moderni, iar relatările sale rămân o sursă de bază de o valoare egală, atât pentru istoria ungarilor, cât și pentru cea a comunităților autohtone, chiar dacă cronică conține și unele anacronisme.

Anonymus pomenește în Câmpia Tisei, la sfârșitul secolului al IX-lea, pe vlahi, adică păstorii romanilor, precizând că *...pe drept cuvânt se poate spune că pământul Panoniei ar fi pășunile romanilor, fiindcă și acum romanii trăiesc pe moșiile Ungariei*. [...] Deosebit de importante sunt știrile lui Anonymus referitoare la primele formațiuni politice din Transilvania, conduse de Gelu, Menumorut și Glad. Despre Gelu se precizează că era român (*quidam Blachus*), țara sa, Transilvania (terra Ultrasilvana), fiind locuită de români și slavi (*Blasii et Slavii*). [...]

Atât din opera lui Anonymus, cât și din alte izvoare narative (*Vita Sancti Gerhardi*, *Chronicon Pictum Vindobonense* etc.), rezultă în mod clar că ungurii au cucerit treptat aceste

TESTE FINALE

Test final nr. 1

■ SUBIECTUL I (30 puncte)

Citiți, cu atenție, sursele de mai jos:

A. „Continuare directă a revoluției de la 1821, revoluția de la 1848 din Țările Române se integrează în marele efort de înnoire revoluționară, care a cuprins Europa la sfârșitul primei jumătăți a veacului. Nicolae Bălcescu, relevând rădăcinile istorice ale evenimentelor revoluționare de la 1848 din Moldova, Țara Românească, Transilvania, remarcă faptul că revoluția românească nu a fost un fenomen *efemer, fără trecut și viitor, fără altă cauză decât voința întâmplătoare a unei minorități sau mișcarea generală europeană... Cauza ei se pierde în zilele veacurilor. Uneltitorii ei sunt optsprezece veacuri de trude, suferințe și lucrare a poporului român asupra lui însuși...* [...]”

Revoluția de la 1848 a fost produsul transformărilor petrecute în societatea românească după revoluția din 1821; programul ei, mai complex și mai radical decât cel din 1821, tindea să promoveze noua structură capitalistă a societății românești, să-i întărească unitatea și să o pregătească pentru lupta de independență. Experiența dobândită în timpul acestei perioade și influența ideilor revoluționare s-au cristalizat într-un program de reforme burghezo-democrate care, în cursul revoluției, a fost și mai bine dezvoltat și precizat.

Revoluțiile care s-au produs în 1848 la Paris, Viena, Berlin și Pesta au exercitat o incontestabilă influență asupra începutului și desfășurării revoluției în Țările Române. Dar, cum a spus Nicolae Bălcescu, revoluția europeană a fost numai *ocazia, iar nu cauza revoluției române*. Izbucnirea revoluției aproape în același timp în toate trei Țările Române a fost prin ea însăși o dovadă a unității și solidarității poporului român de pretutindeni.”

(Andrei Oțetea, *Istoria poporului român*)

B. „Tratatul de pace de la Paris (1856) a stabilit consultarea populației celor două principate în privința statutului și organizării lor. Divanurile ad-hoc, alese în 1857, au cerut unirea Moldovei și Țării Românești într-un singur stat cu numele de România, cârmuit de un prinț aparținând unei dinastii europene și beneficiind de autonomie și neutralitate.

Cererea domnului străin, care, astăzi, poate nedumeri, era determinată de dorința de a pune capăt luptelor pentru domnie între familiile boierești, lupte folosite de marile puteri vecine pentru a interveni în afacerile interne ale principatelor.

Dorințele Divanurilor ad-hoc nu au fost decât parțial satisfăcute. Turcia, Austria și Anglia erau împotriva constituirii unui stat român: Istanbulul și Londra, interesate în păstrarea integrității Imperiului Otoman, îl considerau un pas al moldo-muntenilor spre independență, iar Viena se temea de atracția pe care el avea să o exercite asupra românilor din Imperiul austriac. Conferința de la Paris (1858) a hotărât ca principatele să rămână entități politice separate, avându-și fiecare domnul și adunarea sa, dar să se numească Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești, singurele instituții comune fiind Curtea de Casație și o Comisie Centrală, cu sediul la Focșani, pentru elaborarea legilor de interes comun.

Opoziției marilor puteri europene, românii din principate i-au răspuns cu un act de mare abilitate politică. Întrucât Convenția de la Paris nu interzicea explicit alegerea aceleiași persoane ca domn în ambele principate, unioniștii l-au ales pe colonelul Alexandru Ioan Cuza domn al Moldovei (5 ianuarie 1859), apoi al Țării Românești (24 ianuarie 1859). Dubla alegere a lui Cuza [...] a pus temelile statului român modern.”

(Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*)

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți organismul legislativ precizat în sursa **B**. **2 puncte**
2. Precizați, din sursa **A**, o informație referitoare la cauzele revoluției pașoptiste în Țările Române. **2 puncte**
3. Menționați două state românești extracarpatiche la care se referă atât sursa **A**, cât și sursa **B**. **6 puncte**
4. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare sursei care susține că spiritul de solidaritate al românilor s-a manifestat în timpul desfășurării evenimentelor revoluționare. **3 puncte**
5. Scrieți, din sursa **B**, două informații care se află într-o relație cauză-efect, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (*cauză*, respectiv *efect*). **7 puncte**
6. Prezentați două documente programatice ale revoluțiilor din anii 1821 și 1848. **6 puncte**
7. Menționați o caracteristică a domniei principelui Alexandru Ioan Cuza. **4 puncte**

■ SUBIECTUL al II-lea (30 puncte)

Citiți cu atenție sursa de mai jos:

„Efortul lui Ludovic de Anjou de a aduce teritoriile est-carpatiche sub puterea sa s-a lovit de o rezistență tenace a localnicilor, accelerând constituirea Moldovei ca stat independent. Cea dintâi revoltă împotriva dominației regatului angevin s-a produs în anul 1359, concomitent și nu fără legătură cu afirmarea de independență a domnitorului muntean Nicolae Alexandru. În Moldova, la această dată un modest voievodat pe valea râului cu același nume, în teritoriile din nordul țării care va purta acest nume în secolele următoare, Ludovic reușește să domine situația, dar cu prețul unei însemnate concesi. În locul dominației directe pe care o preconizase anterior, el s-a văzut silit să aducă în fruntea acestei țări un voievod român din provincia învecinată a Maramureșului, veche autonomie românească la nord de Transilvania, unde, în aceeași vreme, instaurarea efectivă a dominației ungare provocase o sciziune în rândurile păturii nobiliare române.

Trecând munții cu o ceată de războinici maramureșeni, a menținut însă voievodatul de la răsărit de Carpați, ale cărui hotare le-a extins spre nord și spre răsărit [...] *Descălecatul* lui Dragoș, cum este numită în tradiția istoriografică a țării luarea în stăpânire a Moldovei de către maramureșeni, a menținut însă voievodatul în dependența regelui Ludovic al Ungariei, situație pe care localnicii nu au acceptat-o. Cinci ani mai târziu, la sfârșitul anului 1364 sau la începutul anului următor, concomitent cu o nouă înfruntare între regatul ungar și Țara Românească, Moldova se răscoală împotriva dominației regelui angevin; conducerea răscoalei a fost preluată de un alt fruntaș român din Maramureș, Bogdan, ostil politicii lui Ludovic de îngrădire a autonomiei provinciei sale natale. Descendența lui Dragoș a fost alungată și, sub noul ei voievod, Moldova devine, la rândul ei, stat independent.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți, din sursa dată, statul românesc din care au fost alungați urmașii voievodului Dragoș. **2 puncte**
2. Precizați secolul la care se referă sursa dată. **2 puncte**
3. Menționați evenimentul produs la est de Carpați în anul 1359 și măsura pe care regele Ungariei a luat-o pentru a *domina situația*, precizate în sursa dată. **6 puncte**
4. Menționați, din sursa dată, două informații referitoare la acțiunile întreprinse de Bogdan în anii 1364-1365. **6 puncte**

CUPRINS

ARGUMENT	5
PROGRAMA PENTRU DISCIPLINA ISTORIE, EXAMENUL DE BACALAUREAT 2017	7
SUBIECTE EXTRASE LA EXAMENUL DE BACALAUREAT 2016	9
SUBIECTE EXTRASE LA EXAMENUL DE BACALAUREAT 2015	24
SUBIECTE EXTRASE LA EXAMENUL DE BACALAUREAT 2014	44
TESTE DE EVALUARE PE CAPITOLE	59
A. Popoare și spații istorice	59
B. Oamenii, societatea și lumea ideilor	64
C. Statul și politica	75
D. Relațiile internaționale	94
TESTE FINALE	114
BAREME DE EVALUARE ȘI NOTARE	181